

1 Mida tähendavad mõisted „elatis” ja „ülalpidamiskohustus”? Kes peavad maksma teistele elatist?

Vanemate kohustus hoolitseda oma laste eest

Vanemad on kohustatud hoolitsema oma alaealiste laste eest. Ülalpidamise viis ja vorm määratakse kindlaks vanematevahelise kokkuleppega. Elatise summa peab vastama alaealise vajadustele ja tema vanemate rahalisele olukorrale; see peab tagama lapse arenguks vajalikud tingimused. Mõlemad vanemad peavad toetama oma alaealist last vastavalt oma rahalisele olukorrale (tsiviilseadustiku (*Civilinis kodeksas*) artikkel 3.192). Teatavatel seaduses sätestatud juhtudel peavad vanemad ülal pidama oma täisealisi (kuni 24-aastaseid) lapsi, kui nad on võimelised seda tegema (tsiviilseadustiku artikli 3.192 lõige 1).

Täisealiste laste kohustus hoolitseda oma vanemate eest

Täisealine laps on kohustatud hoolitsema oma vanemate eest, kes on kaotanud töövõime ja vajavad toetust. Elatist makstakse (või mõistab välja kohus) kindlaksmääratud summas igakuiste maksetena (tsiviilseadustiku artikkel 3.205).

Abikaasade vastastikune ülalpidamiskohustus

Kohus võib lahusele otsust tehes mõista süüdiolvalt abikaasalt abivajava abikaasa kasuks välja elatise, välja arvatud juhul, kui abikaasad on ülalpidamise suhtes omavahel kokku leppinud. Elatise võib välja mõista ühekordse summana või igakuiste elatismaksetena või vara üleandmisena (tsiviilseadustiku artikkel 3.78). Abielu kehtetuks tunnistamise korral on abikaasal, kes ei ole selles süüdi ning vajab ülalpidamist, õigus nõuda süüdiolvalt abikaasalt ülalpidamist maksimaalselt kolme aasta jooksul (tsiviilseadustiku artikkel 3.47).

Endiste abikaasade vastastikune ülalpidamiskohustus

Kohus mõistab abielu lahutamise otsuse tegemisel abivajava abikaasa kasuks välja elatise, välja arvatud juhul, kui abikaasad on lahutusjärgse ülalpidamise suhtes omavahel kokku leppinud. Abikaasal puudub õigus ülalpidamisele, kui tema vara või sissetulek on piisav, et ennast täielikult ülal pidada. Eeldatakse, et ülalpidamine on vajalik, kui abikaasa kasvatab abielust sündinud alaealist last või on oma vanuse või tervisliku seisundi tõttu töövõimetu. Abielulahutuses süüdi oleva abikaasal puudub õigus ülalpidamisele. Elatist välja mõistes või selle summa üle otsustades võtab kohus arvesse abielu kestust, ülalpidamise vajadust, endiste abikaasade omanduses olevat vara, nende tervislikku seisundit, vanust, töövõimet, töötava abikaasa töö leidmise võimalusi ning muid olulisi asjaolusid. Elatise võib välja mõista ühekordse summana, igakuiste elatismaksetena või vara üleandmisena (tsiviilseadustiku artikkel 3.72).

Muude pereliikmete vastastikune ülalpidamiskohustus

Võimaluse korral peab täisealine õde või vend pidama ülal oma alaealist õde või venda, kes vajab abi, kellel pole vanemaid või keda vanemad ülal ei pea (tsiviilseadustiku artikkel 3.236). Täisealsed lapselapsed, kellel on vajalikud rahalised vahendid, peavad maksma elatist oma vanavanematele, kui vanavanemad on töövõimetus ja vajavad abi. Vanavanemad, kellel on vajalikud rahalised vahendid, peavad maksma elatist oma alaealistele lapselastele, kellel pole vanemaid või keda vanemad ülal ei pea (tsiviilseadustiku artikkel 3.237).

Elatisleping ja eluaegse annuiteedi leping

Elatislepingu kohaselt kohustub üks lepingupool, elatise maksja (elatisvõlgnik), kas tasuta või kapitali enda omandusse saamise eest maksma teisele lepingupoolale, elatise saajale, korrapäraselt elatislepingus kindlaks määratud summa või pidama elatise saajat muul viisil ülal. Elatise maksmise kohustus võib olla lisaks lepingule määratud ka seaduse, kohtuotsuse või testamendiga (tsiviilseadustiku artikkel 6.439). Eluaegse annuiteedi lepingu kohaselt annab füüsilisest isikust eluaegse annuiteedi saaja oma maja, korteri, maa või muu kinnisasja eluaegse annuiteedi maksja omandusse ning viimane on kohustatud eluaegse annuiteedi saajat ja/või tema nimetatud muud isikut või muid isikuid ülal pidama (tsiviilseadustiku artiklid 6.460 ja 6.461).

2 Millise vanuseni võib laps elatist saada? Kas alaealiste ja täiskasvanute ülalpidamise kohta kehtivad erinevad eeskirjad?

Vanemad on kohustatud hoolitsema oma alaealiste laste eest. Ülalpidamise viis ja vorm määratakse kindlaks vanematevahelise kokkuleppega. Elatise summa peab vastama alaealise vajadustele ja tema vanemate rahalisele olukorrale; see peab tagama lapse arenguks vajalikud tingimused (tsiviilseadustiku artikkel 3.192). Seega on vanemad põhimõtteliselt alati kohustatud oma alaealisi lapsi ülal pidama kuni nende täisealiseks (18-aastaseks) saamiseni. Kohustus pidada lapsi ülal kuni 24. eluaastani sõltub mitmest asjaolust. Kui vanematel on võimalik seda teha, peavad nad ülal pidama oma kuni 24-aastaseid lapsi, kes omandavad keskharidust või läbivad ametlikku kutseharidusprogrammi või omandavad kõrgharidust statsionaarses õppes, kui lapsed vajavad rahalist abi, arvestades täisealiste laste rahalist olukorda, sissetulekut, võimalust teenida ise sissetulekut ja muid olulisi asjaolusid. Vanemad ei ole kohustatud ülal pidama täisealisi lapsi, kes omandavad täiendavat kõrgharidust või kutset (tsiviilseadustiku artikli 3.192 lõige 1). Alaealiste ja täisealiste laste ülalpidamise vormi ja elatise suurust käsitlevad nõuded on samad ning sõltuvad konkreetsetest asjaoludest.

3 Kas ma pean elatise taotlemiseks pöörduma pädeva asutuse või kohtu poole? Kuidas elatise taotlemine toimub?

Kui lapsele elatist ei maksta, mõistetakse see välja kohtumenetluses. Kui vanemad või vanem oma alaealiste laste suhtes ülalpidamiskohustust ei täida, võib kohus elatise välja mõista lapse teise vanema või eestkostja (hooldaja) või laste õiguste kaitsega tegeleva riikliku asutuse algatatud kohtumenetluses. Kohus võib elatise välja mõista ka juhul, kui vanemad ei jõua abielulahutuse või lahusele korral kokkuleppele oma alaealiste laste ülalpidamises (tsiviilseadustiku artikkel 3.194). Kui täisealise lapse vanemad või vanem ei täida lapse ülalpidamiskohustust, võib laps esitada kohtusse hagi elatise väljamõistmiseks (tsiviilseadustiku artikli 3.192 lõige 1). Abikaasadelt, endistelt abikaasadelt ja muudelt pereliikmetelt võib samuti elatise välja mõista kohtumenetluses.

Leedus menetlevad ülalpidamisasju esimese astme kohtud. Hagiavaldus tuleb esitada kohtja elukoha järgsele kohtule. Kui kohtja elukoht ei ole teada, võib hagiavalduse esitada kohtja vara asukoha järgsele kohtule või kohtja viimase teadaoleva elukoha järgsele kohtule. Kui kohtjal puudub Leedu Vabariigis elukoht, võib hagiavalduse esitada kohtja vara asukoha järgsele kohtule või tema Leedu Vabariigis asuva viimase teadaoleva elukoha järgsele kohtule. Hagi elatise väljamõistmiseks võib esitada ka hageja elukoha järgsesse kohtusse (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklid 26, 29 ja 30).

Alaealistele, kelle vanemad või täisealsed lähisugulased, kellel on laste suhtes ülalpidamiskohustus, ei ole täitnud ülalpidamiskohustust rohkem kui ühe kuu jooksul, maksab elatist riik (tsiviilseadustiku artikkel 3.204). Elatisabi määrab ja maksab sotsiaalkindlustus- ja tööministeeriumi haldusalasse kuuluv riiklik sotsiaalkindlustusamet. Elatisabi taotlemiseks peab taotleja (vanem, kellele kohus on määranud lapse isikuhooldusõiguse, või eestkostja/hooldaja) esitama järgmised dokumendid: elatisabi taotlus, kohtuotsus või kohtu kinnitatud leping lapse ülalpidamiskohustuse määramise kohta (või selle tõendatud koopia, ärakiri või väljavõte), kus on näidatud lapsele määratud elatise summa, ning dokumendid, mis tõendavad, et laps on Leedu kodanik, kodakondsuseta isik või Leedus elav alalise elamislooga välismaalane, et lapsele ei ole makstud elatist või osa elatist rohkem kui ühe kuu jooksul, et taotleja on Leedu kodanik,

kodakondsuseta isik või Leedus elav alalise elamisloaga välismaalane (juhul kui sotsiaalkindlustusamet ei saa nimetatud dokumente või andmeid hankida riiklikest või asutuste registritest või riiklikest infosüsteemidest). Seaduses sätestatud menetluse kohaselt elatisabi makstes omandab sotsiaalkindlustus- ja töoministeeriumi haldusallasse kuuluv riiklik sotsiaalkindlustusamet alates elatisabi maksmise hetkest õiguse nõuda võlgnikult sisse makstud summad ja võlgnetavalt summalt iga viivitatud päeva eest arvestatud viivis. Makstud elatisabi summade ja/või viivise sissenõudmise otsus kujutab endast täitedokumenti.

4 Kas elatise taotluse saab esitada lapse või sugulase (kui saab, siis millise astme sugulase) nimel?

Jah. Alaealise nimel võib taotluse esitada tema seadusjärgne esindaja (vanem, kasuvanem, eestkostja, hooldaja). Taotluse võib esitada ka isik, kellel on volitus esindada füüsilist isikut kohtus (advokaat, õigusnõustaja jne). Füüsilist isikut võib kohtus volituse alusel esindada ka juriidilise kõrgharidusega isik, tingimusel et ta esindab oma lähisugulast või abikaasat (elukaaslast). Lähisugulasteks peetakse kuni teise astme (kaasa arvatud) otsejoones sugulasi (vanemad ja lapsed, vanavanemad ja lapselapsed) ning küljjoones sugulasi (õed-vennad) (tsiviilseadustiku artikkel 3.135).

5 Kuidas leida pädev kohus, kui ma soovin asja kohtusse anda?

Leedus menetlevad ülalpidamisasju esimese astme kohtud. Hagiavaldus tuleb esitada kostja elukoha järgsele kohtule. Kui kostja elukoht ei ole teada, võib hagiavalduse esitada kostja vara asukoha järgsele kohtule või kostja viimase teadaoleva elukoha järgsele kohtule. Kui kostjal puudub Leedu Vabariigis elukoht, võib hagiavalduse esitada kostja vara asukoha järgsele kohtule või tema Leedu Vabariigis asuva viimase teadaoleva elukoha järgsele kohtule. Hagi elatise väljamõistmiseks võib esitada ka hageja elukoha järgsesse kohtusse (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklid 26, 29 ja 30).

Kohtumenetluse algatamiseks ei pea hageja kasutama advokaadi või muu vahendaja teenuseid. Vt ka vastused 3. ja 4. küsimusele.

6 Kas ma pean asja kohtusse andmiseks kasutama vahendaja (nt advokaadi, kesk- või kohaliku asutuse jne) abi? Kui mitte, siis kuidas asja kohtusse andmine toimub?

Kohtumenetluse algatamiseks ei pea hageja kasutama advokaadi või muu vahendaja teenuseid. Vt ka vastused 3. ja 4. küsimusele.

7 Kas ma pean asja kohtusse andes tasuma lõive? Kui pean, siis kui suured need lõivud võivad olla? Kas ma saan taotleda menetluskulude katteks menetlusabi, kui mul ei ole piisavalt rahalisi vahendeid?

Kohtukulud koosnevad riigilõivust ja menetluskuludest (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 79). Hagiavalduse esitamisel tasutava riigilõivu suuruse suhtes kohaldatakse tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklit 80. Varaliste vaidluste puhul arvutatakse riigilõivu suurus nõude suuruse alusel: kuni 30 000 euro suurused nõuded – 3%, kuid mitte vähem kui 20 eurot; nõude suurus 30 000 – 100 000 eurot – 900 eurot pluss 2% 30 000 eurot ületavast summast; üle 100 000 euro suurused nõuded – 2300 eurot pluss 1% 100 000 eurot ületavast summast. Varalises vaidluses ei tohi riigilõiv olla suurem kui 15 000 eurot (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 80).

Hagides, mis puudutavad perioodiliselt makstavat elatist, määratakse nõude suurus kindlaks maksete aastase kogusumma alusel (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 85). Elatise sissenõudja on riigilõivust vabastatud (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 83).

Kui isikul puuduvad piisavad rahalised vahendid, võidakse talle anda riigi õigusabi riigi õigusabi seaduses sätestatud korras. Täiendav riigi õigusabi hõlmab ka tsiviilmenetluses kantud kohtukulude hüvitamist.

8 Millise ülalpidamise viisi võib kohus määrata? Kuidas arvutatakse elatise summa? Kas kohtuotsust saab elukalliduse suurenemise või pereolude muutumise korral läbi vaadata? Kui saab, siis kuidas see toimub (kas on näiteks olemas automaatne indekseerimise süsteem vms)?

Vanemate ja laste vastastikune ülalpidamiskohustus

Elatise väljamõistmisel võib kohus kohustada ühte või mõlemat vanemat, kes on jättnud täitmata oma laste ülalpidamiskohustuse, maksuma lastele elatist järgmiselt: 1) igakuiste maksetena, 2) ühekordse maksenda, 3) vara omandiõiguse lapsele üleandmisena. Kohus võib määrata elatise ajutise maksmise kuni kohtumenetluse lõpuni. Elatise summa peab vastama lapse vajadustele ja tema vanemate rahalisele olukorrale; see peab tagama lapse arenguks vajalikud tingimused. Mõlemad vanemad peavad toetama oma lapsi vastavalt oma rahalisele olukorrale (tsiviilseadustiku artiklid 3.192 ja 3.196).

Lapse, lapsevanema, laste õiguste kaitsega tegeleva riikliku asutuse või prokuröri algatatud menetluses võib kohus elatise summat vähendada või suurendada, kui poolte rahaline olukord muutub oluliselt pärast elatise väljamõistmist. Lisaks võidakse elatise summat suurendada, kui lapse hooldusega kaasnevad lisakulud (haigus, vigastus, lühiajaline hooldus või ööpäevane hooldus). Vajaduse korral võib kohus välja mõista ka lapse edaspidised ravikulud. Eelnimetatud isikute taotlusel võib kohus muuta varem määratud ülalpidamise viisi (tsiviilseadustiku artikkel 3.201).

Täisealise lapse poolt makstav elatis tasutakse (määratakse) vanematele kindlaksmääratud kuumaksetena. Kohus võtab elatise summa kindlaksmääramisel arvesse lapse ja vanemate rahalist olukorda ning muid juhtumiga seotud olulisi asjaolusid. Elatise summa kindlaksmääramisel peab kohus arvesse võtma selle vanema kõigi täiskasvanud laste kohustust pidada ülal oma vanemaid, olenemata sellest, kas hagi elatise väljamõistmiseks on esitatud kõigi laste või ainult ühe vastu (tsiviilseadustiku artikkel 3.205).

Kui elatis mõistetakse välja korrapäraste maksetena, indekseeritakse elatise summa igal aastal vastavalt inflatsioonimäärade valitsuse kehtestatud korras (tsiviilseadustiku artikkel 3.208).

Abikaasade vastastikune ülalpidamiskohustus

Elatise väljamõistmisel ja selle summa kindlaksmääramisel peab kohus arvesse võtma abielu kestust, ülalpidamise vajadust, mõlema abikaasa rahalist olukorda, nende tervislikku seisundit, vanust ja töövõimet, töötav abikaasa töö leidmise võimalusi ning muid tähtsaid asjaolusid. Elatise võib välja mõista ühekordse summana, igakuiste maksetena või vara üleandmisena. Kui elatis mõistetakse välja korrapäraste maksetena ja olukord muutub märkimisväärselt, võib kumbki abikaasa taotleda maksete suurendamist, vähendamist või nende tegemise lõpetamist. Korrapärased maksed indekseeritakse igal aastal valitsuse kehtestatud korras (tsiviilseadustiku artikkel 3.78).

Endiste abikaasade vastastikune ülalpidamiskohustus

Elatist välja mõistes või selle summa üle otsustades peab kohus arvesse võtma abielu kestust, ülalpidamise vajadust, mõlema endise abikaasa rahalist olukorda, nende tervislikku seisundit, vanust ja töövõimet, töötav abikaasa töö leidmise võimalusi ning muid tähtsaid asjaolusid. Elatise summat vähendatakse, see mõistetakse välja ajutiselt või keeldutakse selle väljamõistmisest, kui kehtib vähemalt üks järgmistest asjaoludest:

1) abielu kestis vähem kui aasta, 2) elatist saama õigustatud abikaasa pani teise abikaasa või tema lähisugulaste suhtes toime kuriteo, 3) elatist saama õigustatud abikaasa ebakindel majanduslik olukord tuleneb tema enda süülisest tegevusest, 4) elatist taotlev abikaasa ei panustanud abielu kestel ühisvarasse või kahjustas tahtlikult teise abikaasa või perekonna huve. Elatise võib välja mõista ühekordse summana, igakuiste maksetena või vara üleandmisena.

Kui elatis mõistetakse välja korrapäraste maksetena ja olukord muutub märkimisväärselt, võib kumbki endine abikaasa taotleda maksete suurendamist, vähendamist või nende tegemise lõpetamist. Korrapäraseid maksed makstakse ülalpidamist saama õigustatud isiku eluaja jooksul ning need indekseeritakse igal aastal vastavalt inflatsioonimäärade valitsuse kehtestatud korras. Kui endine abikaasa, kelle kasuks elatis välja mõisteti, sureb või abiellub uuesti, siis elatise maksmine lõpetatakse (tsiviilseadustiku artikkel 3.72).

Muude pere liikmete vastastikune ülalpidamiskohustus

Võimaluse korral peab täiskasvanud õde või vend pidama ülal oma alaealist õde või venda, kes vajab abi, kellel pole vanemaid või keda vanemad ülal ei pea (tsiviilseadustiku artikkel 3.236). Täisealised lapselapsed, kellel on vajalikud rahalised vahendid, peavad maksuma elatist oma vanavanematele, kui vanavanemad on töövõimetus ja vajavad abi. Vanavanemad, kellel on vajalikud rahalised vahendid, peavad maksuma elatist oma alaealistele lapselastele,

kellel pole vanemaid või keda vanemad ülal ei pea (tsiviilseadustiku artikkel 3.237). Laste ja vanemate vahelisi ülalpidamiskohustusi käsitlevaid tsiviilseadustiku sätteid kohaldatakse *mutatis mutandis*.

9 Kuidas ja kellele elatist makstakse?

Ülalpidamiskohustuslane peab elatise maksuma ülalpidamist saama õigustatud isikule. Kui alaealise lapse nimel esitab taotluse vanem, makstakse elatist vanemale, mitte lapsele. Kui lapse üle seatakse eestkoste (hooldus), makstakse elatist eestkostjale, kes tohib seda kasutada ainult lapse huvides.

10 Kui kohustatud isik (võlgnik) hoiab elatise maksmisest kõrvale, siis kuidas sundida teda makseid tegema?

Kohtuotsuse täitmisele pööramise taotlus tuleb esitada kohtutäiturile. Täitemenetluse aluseks on esitatud täitedokument. Täitedokumentideks on muu hulgas kohtuotsuse alusel väljastatud täitekorraldus ja kohtumäärus. Kui täitmisele kuuluv otsus on lõplik, väljastab esimese astme kohus ülalpidamist saama õigustatud isikule viimase kirjaliku taotluse alusel täitekorralduse.

Lapse ülalpidamiskohustusest kõrvalehoidmine on kriminaalkorras karistatav: kriminaalseadustiku artiklis 164 on sätestatud, et isikut, kes hoiab kõrvale kohtu kehtestatud kohustusest last ülal pidada, maksta lapsele elatist või tagada lapsele muu vajalik rahaline abi, karistatakse üldkasuliku töö, vabaduse piiramise, aresti või kuni kaheaastase vabaduskaotusega. Muud laadi kohtuotsuse täitmata jätmisel võidakse isik samuti võtta kriminaalvastutusele: vastavalt kriminaalseadustiku artiklile 245 on isik, kes on jätnud täitmata mittekaristusliku kohtuotsuse, toime pannud väärteo, mis on karistatav üldkasuliku töö, trahvi, vabaduse piiramise või arestiga.

11 Palun kirjeldage lühidalt võimalikke piiranguid elatise maksmisel, eelkõige võlgniku kaitse eeskirju ning aegumis- ja igamistähtaegu teie täitesüsteemis.

Füüsilistelt isikutelt elatise sissenõudmisel ei saa sissenõuet pöörata kodusele varale, töö- või koolitusvahenditele või muule varale, mis on vajalik elatisvõlgniku või tema perekonna ülalpidamiseks või elatisvõlgniku kutsealaseks tegevuseks või koolituseks. Eelnimetatud varade loetelu on sätestatud otsuste täitmise käsiraamatus. Lisaks ei saa sissenõuet pöörata valitsuse kehtestatud kuutöötasu alammäärale vastavale rahasummale ega laste või puudega isiku eluks vajalikele esemetele (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 668).

Elatisvõlgniku töötasust või võrdväärsetest maksetest ja toetustest peetakse täitedokumendi alusel kinni valitsuse kehtestatud kuutöötasu alammäära ületav osa seni, kuni sissenõutavad summad on täielikult tasutud: korrapäraste maksetena välja mõistetud elatise või toiti vigastuse või muu tervisekahjustuse või surma tõttu tekitatud kahju eest makstava hüvitise sissenõudmisel on kinnipeetava summa määr 30%, välja arvatud juhul, kui täitekorralduses või seaduses või kohtuotsuses on sätestatud teisiti. Töötasust või võrdväärsetest maksetest ja toetustest, mis ületavad valitsuse kehtestatud kuutöötasu alammäära, peetakse kinni 50%, välja arvatud juhul, kui seaduses või kohtuotsuses on sätestatud teisiti (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 736).

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 739 on ka sätestatud rahasummad, millele ei saa sissenõuet pöörata (nt sünnitushüvitis ja isadushüvitis, lapsehooldustoetus jne).

Sissenõude pööramine elatisvõlgniku varale ei ole lubatud, kui elatisvõlgnik esitab kohtutäiturile tõendid, et sissenõutav summa ja täitmise kulud tasutakse kuue kuu jooksul, või kui sissenõue on pööratud võlgniku ainsale eluasemele, 18 kuu jooksul, pidades tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 736 nimetatud summad kinni võlgniku töötasust, pensionist, stipendiumist või muust sissetulekust.

Kohtuotsusel põhineva täitekorralduse võib esitada täitmiseks viie aasta jooksul pärast kohtuotsuse jõustumist. Kui kohtuotsusega nõutakse sisse korrapärased maksed, kehtib täitedokument kogu sissenõudmisperioodi jooksul ning aegumistähtaeg hakkab kulgema iga makse tähtpäeval (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 605).

12 Kas mind saab elatise sissenõudmisel abistada mõni organisatsioon või ametiasutus?

Alaealistele lastele, kelle vanemad või täiskasvanud lähisugulased ei suuda lapse ülalpidamiskohustust täita rohkem kui ühe kuu jooksul, maksab elatist riik (tsiviilseadustiku artikkel 3.204). Elatisabi määrab ja maksab sotsiaalkindlustus- ja töministeeriumi haldusalasse kuuluv riiklik sotsiaalkindlustusamet.

Elatisabi taotlemiseks peab taotleja (vanem, kellele kohus on määranud lapse isikuhooldusõiguse, või eestkostja/hooldaja) esitama järgmised dokumendid: elatisabi taotlus, kohtuotsus või kohtu kinnitatud leping lapse ülalpidamiskohustuse määramise kohta (või selle tõendatud koopias, ärakiri või väljavõte), kus on näidatud lapsele määratud elatise summa, ning dokumendid, mis tõendavad, et laps on Leedu kodanik, kodakondsuseta isik või Leedus elav alalise elamisloaga välismaalane, et lapsele ei ole makstud elatist või osa elatisest rohkem kui ühe kuu jooksul, et taotleja on Leedu kodanik, kodakondsuseta isik või Leedus elav alalise elamisloaga välismaalane (juhul kui sotsiaalkindlustusamet ei saa nimetatud dokumente või andmeid hankida riiklikest või asutuste registritest või riiklikest infosüsteemidest). Koosõlas sätestatud menetlusega elatisabi makstes saab sotsiaalkindlustus- ja töministeeriumi haldusalasse kuuluv riiklik sotsiaalkindlustusamet alates elatisabi maksmise hetkest õiguse nõuda elatisvõlgnikult sisse makstud summad ja võlgnetavalt summalt iga viivitatud päeva eest arvestatud viivis. Makstud elatisabi summade ja/või viivise sissenõudmise otsus kujutab endast täitedokumenti.

13 Kas (valitsus- või eraõiguslikud) organisatsioonid võivad teha võlgniku eest elatise täielikke või osalisi ettemakseid?

Vt vastus 12. küsimusele.

14 Kui mina elan asjaomases liikmesriigis, aga võlgniku alaline elukoht asub muus liikmesriigis:

14.1 Kas ma saan abi kõnealuse muu liikmesriigi ametiasutusest või eraõiguslikult organisatsioonilt?

14.2 Kui saan, siis kuidas selle asutuse või organisatsiooniga ühendust võtta?

Riigi õigusabi talitus on keskasutus, keda on volitatud täitma nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määruses (EÜ) nr 4/2009 (kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes (edaspidi „ülalpidamismäärus“)), nimetatud ülesandeid. Kui elatisabi taotlus käsitleb vanema ja lapse suhtest tulenevat alla 21-aastase isiku ülalpidamiskohustust, täidab ülalpidamismääruse artiklis 51 osutatud keskasutuse ülesandeid sotsiaalkindlustus- ja töministeeriumi haldusalasse kuuluv riiklik sotsiaalkindlustusamet.

Riigi õigusabi talituse kontaktandmed:

aadress: Odminių g. 3, 01122 Vilnius, tel: +370 700 00 211, faks: +370 700 35 006, e-post: teisinepagalba@vgtp.lt.

Sotsiaalkindlustus- ja töministeeriumi haldusalasse kuuluva riikliku sotsiaalkindlustusameti kontaktandmed:

riikliku sotsiaalkindlustusameti Mažeikiai osakond, aadress: Vasario 16-osios g. 4, LT-89225 Mažeikiai, tel: +370 (443) 26659, faks: +370 (443) 27341, e-post: mazeikiai@sodra.lt.

15 Kui mina elan muus liikmesriigis ja võlgnik asjaomases liikmesriigis:

15.1 Kas ma saan esitada taotluse otse asjaomase liikmesriigi ametiasutusele või eraõiguslikule organisatsioonile?

15.2 Kui saan, siis kuidas selle ametiasutuse või organisatsiooniga ühendust võtta ja missugust abi võidakse mulle osutada?

Vt vastus 14. küsimusele.

16 Kas asjaomane liikmesriik on alla kirjutanud 2007. aasta Haagi protokollile?

Jah.

17 Kui asjaomane liikmesriik 2007. aasta Haagi protokollile alla kirjutanud ei ole, siis missugust õigust kohaldatakse elatisnõude suhtes vastavalt tema rahvusvahelise eraõiguse normidele? Millised need normid on?

Leedus kohaldatakse 2007. aasta Haagi protokoll.

18 Milliste normidega tagatakse õiguskaitse kättesaadavus ELi siseste piiriüleste juhtumite korral (vastavalt ülalpidamiskohustuste määruse V peatüki struktuurile)?

Ülalpidamismääruse kohaldamisel antakse tasuta õigusabi kooskõlas ülalpidamismääruse artiklitega 44–47, Euroopa Liidu ja rahvusvaheliste tsiviilkohtumenetlust reguleerivate õigusaktide rakendamise seaduse artikliga 31-5 ja riigi õigusabi seadusega. Riigi õigusabi taotlused edastatakse otse riigi õigusabi andmise eest vastutavale pädevale asutusele (riigi õigusabi talitusele ja selle kohalikele osakondadele).

19 Milliseid meetmeid on asjaomane liikmesriik võtnud, et tagada ülalpidamiskohustuste määruse artiklis 51 loetletud toimingute elluviimine?

Ülalpidamismääruse rakendamiseks võttis Leedu vastu Euroopa Liidu ja rahvusvaheliste tsiviilkohtumenetlust reguleerivate õigusaktide rakendamise seaduse muudatused. Neis sätestatakse asutused, kes on volitatud täitma ülalpidamismääruse kohase keskasutuse ülesandeid, ja tasuta õigusabi andmise menetlus ning volitatakse keskasutuse rolli täitvaid asutusi hankima tasuta riigi- ja kohalikelt asutustelt, muudelt asutustelt, pankadelt ja muudelt krediidi- ja finantsasutustel ning riiklikest registritest ja muudest infosüsteemidest andmeid, mis on vajalikud ülalpidamismääruses sätestatud ülesannete täitmiseks.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.

Sooviksime teilt [tagasisidet](#) selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 16/12/2020

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusala koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusala koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.